

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ

Μία θαλασσινή τραγωδία στο 'Ιόνιον Πέλαγος. 'Ο πλοίαρχος 'Αγγελος Τσιτσέλης θύμα συνωμοσίας. Σπαρακτική σκηνή στο κατάστρωμα. ΟΙ Κεφαλλονίτες επικαλούνται τόν "Αϊ—Γεράσιμο. 'Όπου ο ηγούμενος Δομένικος 'Ονορίνης θυμάται ότι υπήρξε και γιατρός. Στο μοναστήρι του 'Αγίου 'Ιωάννου. Μία προσωπογραφία σε μία άρχοντική σάλα του Ληξουρίου κ.λ.π.κ.λ.π.

'Ο Νοέμβρος του 1796 έπλησίαζε στο τέλος του. Μιά από τις τελευταίες του νύχτες ήταν σαν αληθινή χειμωνιάτικη, άγρια, με συχνές άστραπές που σβίζανε τά σκοτεινά βάθη του ουρανού και βροντές που άντηχούσαν σαν ζρότιο τεραστίων κανονιών. Τά μουγκρίσματα τών κινήτων, που χτυπούσαν τόνα με τ' άλλο και έρχόντουσαν να πλάσουν στους βράχους της Δαλματίας και της 'Αλβανίας, ή φρονές τών ανθρώπων που ενδιούνεαν μέσα στά καράβια συνεπλήρωναν την μεγαλοπρεπή αλλά φοβικαλέαν εικόνα της βροχικής έκεινής και κρύας νυχτιάς. 'Αντιζού στ' 'Αζροκεραίνεια όση κατά τό βορριά, φανάνοναν από τό προί να παλεύη με τ' άγρια κήματα ένα μεγάλο ιστοφόρο, και με τά πανιά ασχημένα να σφόνεται έδώ κ' έκει. 'Ο άνεμος δέν τό άφινε νάχη ούτε φώς. Τά φανάρια του ήταν σβησμένα. Είνε δεκατέττες ήμέρες τόση που έφινε από την 'Αλεξάνδρεια και τόρα κινματοδόνεταν. 'Ο ιδιοκτήτης και πλοίαρχος του συνάμα 'Αγγελος Φ. Τσιτσέλης, είχε σχηματίσει άρετή περιουσία στην Αίγυπτο και είχε άπορασίσει πειά να πάη στη Βενετιά, να συνεταιρισθή με τόν πατέρα του Φραγκίσσο και να ζήση εκεί. Συνεζέντρωσε λοιπόν όλη τη χρηματική του περιουσία, κατήρτισε τό πλήρωμα του καραβιού του από συμπαιρωτές του ναυτες, Κεφαλλονίτες, και απέλευσε. Δέν τόν έμελλε άν ερχότανε χειμώνας. Είχε πεποιθήση στην πλοιαρχική του ικανότητα, και εμπιστοσύνη στους ναυτες του, και τό καράβι του ήταν μεγάλο, γερό και καινούριο. 'Άλλως τε ο Νοέμβρης είχε άρχισει γλυζός, σκεδόν κολοκαιριώτιζος...

Νά όμως τόρα που ή τριζυμία τους δέρνει άλύτητα και φοβερίζει να τους καταπιή ή θαλασσινή άβυσσος...

'Ο πλοίαρχος 'Αγγελος Τσιτσέλης, γέννημα — θρέμμα του Ληξουρίου, είχε επιδοθή από μικρός στο ναυτικό και έμπορικό στάδιο. Στην 'Αλεξάνδρεια είχε έμπορευθή χρόνια τό μπαμπάκι, είχε ταξιδεύσει πολύ και είχε κάνει κατάστασι. 'Αγαθός άνθρωπος, ένεργητικός, ευθύμος, με γλυζούς τρόπους, τέλειος Κεφαλλονίτικος χωροκτήρας, ήταν πάντοτε άγαπητός σε όσους τόν είχαν γνωρίσει. Είχε ένα χαμογέλο που έσολοφώνε...

Τό ταξείδι στην άρχή ήταν πολύ ευχάριστο. Καμένα κήμα άγριο στη θάλασσα, κανένα σύννεφο στον ουρανό. Και χαμιά πνοή ή ανέμη στον ψυχικό όρίζοντα τών ναυτών. 'Αλλά τό χόρημα είχε πάντοτε σατανικός πειρασμός και δηλητηριάζει τις ψυχές. Οί ναυτες ήξεραν ότι ο πλοίαρχος φρόνιζε μαζί του όλη του την περιουσία και τότο τους μετέβαλε πολύ γόηγορα σε πειρατιά. 'Η φοβερή σκηνή συνέβη ένα βράδυ, ενώ τό καράβι έπρονόισε τό Λιβυόν πέλαγος. Μέσα στη γαλήνη της γινο ποριότητας έκεινής νύχτας, άκούστηκε έξαφνα ένας προφοβισμός και ο δυστυχής Τσιτσέλης άφήνονε με μία σπαρακτική κραυγή έπισε στο κατάστρωμα καταματομένος, με μία σφαίρα στο δεξι μπράτσο. Στην κρίσημν έκεινή στιγμή τό θάρρος του δέν τόν εγκατέλειψε και ή έξουνατό του έγινε γι αυτόν σωτηρία. 'Ο Τσιτσέλης που άντελήρη άμέσως τους σκοπούς τών άπιστων ναυτών του, χαμογέλασε πικρά και με μιλιακό ύφος τους είπε :

— Γιατί με σκοτώνετε, πατριώτες; Τρεξίνα θέλατε και δέν τά χούσεσθε με τό καλό να σας τά δώσω; 'Ελάτε, πάρτε, μέσα στο μπαούλο μου τάχα... Είστε φτωχοί, έχετε βέβαια οικογενειακές ανάγκες, γυναίκες, παιδιά, έχει πέρα στην άγαπημένη μας πατρίδα, την Κεφαλονία... Πάρτε λοιπόν όσα θέλετε, παιδιά μου... Δέν σας κρατώ κατάρωμα. Νάστενε συγχωρημένοι...

Τά λόγια του πλοίαρχου, τό γλυκό τά πονεμένο ύφος του, άγγιξαν τις ψυχές τους και ζήτησαν τό κομμισμένο Κεφαλλονίτικο φιλότιμο. 'Η σιωπή της στιγμής έκεινής είχε μυστηριώδη ιερότητα. «'Η ευγνωμοσύνη — γράφει στ' άπομνημονεύματά του ένας άπόγονος της οικογενείας Τσιτσέλη — ή μεγάλη αυτή άρετή δέν ήτο δυνατό να νεκρωθή εις τά στήθη έκεινα, τά όποια τούσας ήφφρανε και έγλύκανε της ειεργεσίας ή αίσθησις. Τόσα καλά, τόσο σίνδεσμο, ο άρτος έν τη πενία του, ή προστάσια εις τάς ταλαιπωρίας του, ή γενναιώτης εις τάς στέρησις του, όλα ταύτα τόσην σχέση έχοντα προς τόν πληγοθέντα, διήλθον άκαριαώς με έπιβλητικών παρατόπων πρό της ψυχής του.»

Κρύος ιδρώτας εφρόνιζε τά σνεφτά μέτωπα τών ναυτών έκεινων' και άν δέν ήταν σκοτάδι, θά μπορούσε να ιδή κανείς την κοκκινιά της ντροπής στα ήλιοκαμένα από τις ζέστες της 'Αφρικής πρόσωπά τους. Οί άνθρωποι έκείνοι μετανοούσαν, έξηγγίζοντο.

— Καπετάνιε, έπιβήριος ο λοστρόμος, κάποιο λάθος έγινε... 'Ενα πιστόλι πήρε φωτιά και...

— Καλά, παιδιά μου, καλά... Δέν πειράζει. Οί ναυτες δειλοί τόρα, σιωπηλοί δακρυσομένοι, έπλησίασαν και φιλόσαν τά χέρια του πλοίαρχου των. Θερμή περιποίησης διαδέ-

χτηκε τη συνωμοσία και ο πληγωμένος μετεφέρθη στην καμπίνα του... 'Αλλ' ή φλόγος εις χειροτέρευσε ολοένα τη θέσι του. 'Ο πυρετός κάθε μέρα τόν έτρωγε. Λίγα ήταν στο καράβι και πρακτικά τά φάρμακα. 'Ο τραυματίας χρειαζότανε γιατρό, έγχείρησι. 'Η σφαίρα είχε μείνει στο κρέας, βαθειά. Και όμως βοισκόντουσαν στη μέση του πελάγους, τό πλοίο ήταν άγοτάξειδο, όπως όλα τά ιστοφόρα της εποχής έκεινής. Και στο τέλος ήθε και ή τριζυμία του έσπρωχνε τό καράβι στους βράχους της 'Αλβανίας, να τό σπάση στ' άξενα περιγιάλια. Τό σκοτάδι ήταν βαθύ. Ούτε τά ψηλότερα βουνά δέν φανάνονεσαν πειά, ούτε φως. Και ήτοιχε άπαράτητη ανάγκη γιατρού και φαρμάκων. 'Η γάγγραινα είχε φανή γύρω από τό τραύμα. Σιωπηλοί οί ναυτες, σκυθρωποί, δέν ήξεραν τι να κάνουν. 'Ο καπετάνιος τους μουγκρίζοντας, έπάλευε με τό θάνατο, μέσα στη καμπίνα του που τη φρόιζε ένα καντηλάκι μπροστά στο εικόνομμα του 'Αη — Νικόλα. Και τό καράβι, με σισμένα πανιά πάλευε με τά κήματα. 'Η τρομερή έκεινή νύχτα ήταν προορισμένη να ιδή τό τέλος δύο τραγωδιών. Τό θάνατο του πλοίαρχου, και τόν καταποτισμό του πλοίου. 'Αλλ' ο θεός δέν ήθελε να γίνη έτσι.

— Φώς! φώς! έφώναζε άξαφνα ο τιμονιέρας με χαρομήνει φωνή. Φώς! Φώς! επανάλαβαν όλοι οί ναυτες. 'Αη Γεράσιμε, σπλαγχνίονε μας, σώσε μας! και έσταυροκοπούταν.

— Μάινα πανιά! έφώναζε ο λοστρόμος, και με μία δύσκολη τροφή του τιμονιού, τό καράβι έβγαλε πλώση κατά τό φως έκεινο...

Στις δυσμικές άκτες της 'Αλβανίας, όχι μακριά από την άρχαία 'Επίδαμνο (όπου τόρα το Αιγυριό) απλώνεται ένα θαυμάσιο καστανόδασος, με πολυκόλητη, μαγευτική παρალიά. Λίγο πιο επάνω, σε μικρό ύψωμα είχε ένα μεσαιωνικό μοναστήρι του 'Αγίου 'Ιωάννου. Πύργο ύψωνεται έπάνω από τών πυλώνων του Μοναστηριού, και γύρω τειχή και προμαχώνας, για τό φόβο τών 'Αλγερινών πειρωτών, όπως όλες ή παράλιες πόλεις της εποχής έκεινής. Είκοσι Φραγκισκανοί μοναχοί ζούσαν μέσα στο μοναστήρι εκείνο ακριχτικό βίο. Τη φοβερή έκεινή νύχτα, μέσα στην εκκλήσια, οί καλόγηροι έφρελαν άζολοθυϊαν και σήγες «πέτρο τών κατά θάλασσαν κινδυνεύόντων χριστιανών». 'Ο ηγούμενος Δομένικος 'Ονορίνης, ευσχος άνδρας, πενήτα έτών, με ζανθή γενειάδα, με έπιβλητικό παρουσιαστικό έχοροστατούσε, με την ιδιαίτερη έκεινή είστορία και χάρι της 'Ενετικής διαλέκτου. Γιατί δέν ήταν τυχαίος άνθρωπος ο 'Ονορίνης. 'Από 25ετίας είχε εγκαταλείψει (έξ αίτιας άποτυχημένου νεανικού έρωτος) τά οικογενειακά του πλούτη και την κοινωνική του περιουσία και είχε γίνει καλόγηρος. Είχε σπουδάσει γιατρός στη Βολωνία, έξηχρησεν τό επάγγελμά του άρκετόν καιρό στη Βενετία, όπου και του συνέβη ή αισθηματική περιπέτεια, κατόπι της όποιας έφρόσε τό ράσο και άπεσιόθη στο έρημικο μοναστήρι του 'Αγ. 'Ιωάννου...

'Εκεινή λοιπόν τη νύχτα, μταινε ένας καλόγηρος στην εκκλήσια και με τις φωνές του ζόφει την άζολοθυϊα : «— Ένα καράβι μās ερχεται!... Ένα καράβι κινδυνεύει! Μας ζήτην βοήθεια!...»

'Ο ηγούμενος και οί άλλοι άσχητά έτρεξαν άμέσως στην παρალიά κρατώντας φανάρια. 'Η καμπίνα χτυπούσε γοργά, για να δώση θάρρος στους κινδυνεύοντας. Οί καλόγηροι με φωνές ειδοποιούσαν τους ναυαγούς που και πώς θά μπορούσαν με σχετική ασφάλεια να προσομισηθούν.

Σε λίγο μία βάρκα, άπεσπάτο από τό καράβι και προχωρούσε με χίλιους κινδύνους προς τό μέρος που έλαμπαν τά φώτα. 'Η βάρκα ήταν γεμάτη ναυτες και στο βάθος ένας άνθρωπος—ο πλοίαρχος 'Αγγελος Τσιτσέλης—ήταν έξαπλωμένος. Τέλος εφθασε σ' ένα λιμανιά και άραξε.

— Κουράγιο, αδελφοί, έφώναζε συγχινημένος ο ηγούμενος. 'Ο Θεός σας έσωσε. Ευλόγημενο τ' όνομά του!... Πάμε στο Μοναστήρι.

— Έχουμε έναν πληγωμένο. Χρειαζόμαστε γιατρό.

— Για όλα έχει φροντίσει ή Θεία Πρόνοια. 'Υπάρχουν και φάρμακα.

Και ο τραυματίας πλοίαρχος, βασταζόμενος με προσοχή, μετεκομίσθη στο Μοναστήρι.

Στό μικρό, αλλά καθαρό νοσοκομείο της Μονής ειπρατούσε έκτακτος κίνησης την ήμερα εκείνη. Μισοπεθαμένος σκεδόν, με δυνατό πνεφτό, παραμιλούσε σ' ένα κάταστρο κρεβάτι ο πλοίαρχος Τσιτσέλης. Έννοείται ότι το έγκλημα έπρεπε να σκεπασθή και ή πληγή ν' άποδοθή σε τυχαία έκτυροσφορότησι. Στο προσφάραλο του άρρώστου παρέστεκε μέρα—νύχτα ο ηγούμενος. 'Η γάγγραινα είχε φθάσει στον όμο. 'Ο 'Ονορίνης, με τη χειρουργική μίλη, έβγαλε τη σφαίρα, εκθαμίσε την πληγή και την άπελύμανε. 'Επειτα, παίρ-

